
Elizabeth POSKITT

MEĐUNARODNA
FEDERACIJA
VISOKOOBRAZOVANIH
ŽENA: PROMICANJE
ŽENSKIH LJUDSKIH
PRAVA KROZ
OBRAZOVANJE

Žene imaju "...jednaka prava kao i muškarci u području obrazovanja". Članak 10. Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) 1979.

"...mir, sigurnost i nacionalna neovisnost osnovni su preduvjet za okruženje u kojem se prava i odgovornosti i uloge žena mogu promicati..."
Članak 212. dokumenta Druge svjetske konferencije o ženama, Kopenhagen 1980.

UVOD

Međunarodna federacija visokoobrazovanih žena (International Federation of University Women – IFUW) osnovana je 1919. godine kao odgovor na strahote Prvog svjetskog rata i s vjerom da međusobno prijateljstvo i razumijevanje obrazovanih žena svijeta može spriječiti buduće sukobe. IFUW nije tada bila jedina, ni prva, međunarodna ženska organizacija te vrste. Međunarodna ženska liga za mir i slobodu osnovana je 1915. godine, Zonta International 1919., Soroptimist International 1928., Međunarodno vijeće žena iz ruralnih područja, poslije Ujedinjene seoske žene svijeta, 1929., a Međunarodna federacija žena iz poslovnih krugova i drugih profesija 1930. godine.

Iako je težnja za održanjem mira putem međunarodne suradnje bila pokretačka snaga za osnutak IFUW-a, njegov drugi glavni interes bilo je obrazovanje, područje u kojem kao međunarodna i multidisciplinarna organizacija visokoobrazovanih žena ima jedinstveno iskustvo. Tu ne postoji sukob interesa. Mir je prijeko potreban za provedbu pravâ. Obrazovanje je samo po sebi ljudsko pravo. Žene i djevojke, muškarci i dječaci, samo uz obrazovanje mogu osvijestiti i ostvariti svoja puna ljudska prava. Za žene, koje već tako dugo zaostaju za muškarcima u obrazovanju i čija se prava često previđaju, uloga obrazovanja u borbi za ravnopravnost i prava upravo je presudna.

KAKO JE NASTAO IFUW?

U listopadu 1918. godine izaslanstvo britanskih sveučilišta otputovalo je u SAD radi razvijanja još bolje suradnje sveučilišta s obiju strana Atlantika. U izaslanstvu su isprva bili samo muškarci, no javnost je tražila da uključi neke žene pa su im se vrlo brzo pridružile Caroline Spurgeon, prva profesorica engleske književnosti na engleskom sveučilištu, i Rose Sidgwick, sveučilišna predavačica iz Birminghama i nećakinja Henryja Sidgwicka, koji je osnovao Newnham, drugo žensko sveučilište u Cambridgeu. U Americi su te dvije žene upoznale Virginiju Gildersleeve s Barnard Colleaga, ženskog sveučilišta u New Yorku.

Budući da je to bilo potkraj 1918. godine, tri su žene većinom raspravljale o ratu u Europi. Jedne večeri iz te se diskusije razvila nova ideja. "Trebale bismo imati", rekla je navodno Caroline Spurgeon, "međunarodnu federaciju visokoobrazovanih žena kako bismo barem mogle poduzeti sve što je u našoj moći da spriječimo sljedeću takvu katastrofu" (Gildersleeve, 1954., 129). Danas nam uvjerenje da obrazovane žene imaju moć utjecanja na međunarodne odnose može zvučati naivno, no iskustva u južnoj Africi, Sjevernoj Irskoj i drugdje pokazala su kako su razumijevanje i uvažavanje viđenja druge strane ključni za održivo rješavanje sukoba. Žene, čiji je ulog u mir veći nego u rat, možda su najspremnije saslušati obje strane i često prve zagovaraju pregovore i pomirenje. Nažalost, žene se čak i danas rijetko poziva na mirovne pregovore (Poskitt, 1995.).

IFUW se prvi put službeno sastao u Londonu u lipnju 1919. godine. Na sastanku su sudjelovale predstavnice Britanske federacije visokoobrazovanih žena (BFUW; danas Britanska federacija sveučilišno obrazovanih žena – BFWG), Kanadske federacije visokoobrazovanih žena u nastanku (CFUW) i dvaju američkih *alumnae* društava koja su se udružila u Američko udruženje visokoobrazovanih žena (AAUW). Te su organizacije bile osnovane prije, kao udruge visokoobrazovanih žena radi zajedničkog rada na promicanju obrazovanja i profesionalnih mogućnosti za žene u svojim državama. Na primjer, ciljevi BFUW-a, koji je osnovan 1907. godine, bili su "zalagati se za rad žena u javnim tijelima; raditi na uklanjanju spolne diskriminacije; olakšati komunikaciju i suradnju visokoobrazovanih žena; omogućiti visokoobrazovanim ženama izražavanje zajedničkog stajališta o za njih osobito važnim pitanjima" (Sondheimer, 1957., 10).

Prva konferencija IFUW-a održana je 1920. godine u Londonu. Bilo je zastupljeno osam nacionalnih udruženja te još sedam, koja su se ubrzo potom ućlanila u IFUW.

Deset godina poslije članstvo u IFUW-u uključivalo je 33 nacionalne federacije i udruženja s predstavnicama na svih šest kontinenata. Teme i diskusije na tim sastancima otprilike osamdeset do devedeset godina i danas su jednako aktualne, npr. *Jednaka plaća za jednak rad i Omogućivanje karijere za žene na višim pozicijama u područjima industrije, trgovine i financija*. Nazivi govore o brizi za ženska prava, iako se ona izrijeckom ne spominju.

Borbenoj se feministici ciljevi IFUW-a mogu činiti previše pasivni da bi imali ikakav utjecaj u doba kad je položaj žena u toliko zemalja bio mnogo teži nego danas. Ranih godina dvadesetog stoljeća dva su različita pristupa postizanju promjene bila utjelovljena u pokretima sufražetkinja s jedne strane i sufražetskih pokreta s druge, koji su se tada borili za pravo glasa žena u Velikoj Britaniji i Sjevernoj Americi. Sufražetkinje su stvorile snažan odjek u javnosti vežući se za tračnice, štrajkajući glađu u zatvoru i povremeno pribjegavajući nasilju u borbi za ostvarivanje prava glasa. Neke su se sufražetkinje usmjerile samo na taj cilj i kad je ostvaren, izgubile su zanimanje za promicanje ženskih prava. Sufražisti nisu tražili publicitet za svoje aktivnosti, nego su radili na promjeni shvaćanja putem racionalnog argumentiranja i neumornog zagovaranja. Taj drugi pristup odražava IFUW-ov *modus operandi*, koji nikad nije bio ratoboran. Od Federacije visokoobrazovanih žena moglo se i očekivati verbalno argumentiranje, zagovaranje i uvjeravanje, a ne agresija, konfrontacija i nasilje, no takva politika zagovaranja i argumentiranja umjesto fizičkih demonstracija i dalje ne objašnjava očit propust da se izrijeckom pozabavi ženskim pravima.

Zašto ženska prava nisu spomenuta u ciljevima IFUW-a kad su bila toliko čvrsto ugrađena u njegovo djelovanje? Termini i koncepti ljudskih prava i ženskih prava već su postojali. Gotovo dvjesto godina prije Mary Wollstonecraft (1792.) napisala je svoju *Obranu ženskih prava* u kojoj je tvrdila da bi dječaci i djevojčice trebali biti obrazovani po istome modelu, a i da bi majke trebale naučiti kćeri analitičkom razmišljanju i utrživim vještinama. Žene osamnaestog stoljeća nisu odgovorile na izazove Mary Wollstonecraft i nisu zahtijevale svoja prava vjerojatno zbog toga što su im životi bili previše ograničeni siromaštvom, ovisnošću o muškarcima, očevima ili muževima, ili pak društvenim stavovima. Naglašavanje pravâ koncem osamnaestog i tijekom devetnaestog stoljeća moglo je podsjetiti vlade na Francusku revoluciju i Američku deklaraciju nezavisnosti i njihove posljedice. Početkom dvadesetog stoljeća, s obzirom na revolucije u Rusiji, za "prava" se i dalje smatralo da ugrožavaju vladavinu prava pa ih je bolje izbjegavati.

Možda to objašnjava zašto se IFUW prvi put službeno pozvao na ljudska prava ili ženska prava tek 1950. godine na konferenciji u Zürichu s temom *Ljudska prava – zadatak pred nama*. Osamnaest godina poslije, na obljetnicu Opće deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda i Međunarodne godine ljudskih prava, 1968. godine, te tek u osvjet modernog feminizma tema konferencije ponovno su bila prava: *Ljudska prava i odgovornosti. Vodič za reinterpretaciju intelektualnih, moralnih i društvenih vrijednosti* (IFUW, 1968.). U radovima objavljenim nakon konferencije izostavljeno je svako spominjanje ženskih prava iako su u raspravama nakon izlaganja pokrenuta pitanja o skrbi za djecu, roditeljskom dopustu, jednakim plaćama – pitanjima ženskih prava. Ljudska prava kao pojam šire su prepoznata tek nakon Opće deklaracije o ljudskim pravima 1948. godine. Prepoznavanje specifičnosti ženskih prava i njihovo priznavanje zahtijevalo je više vremena.

Terminologija je možda izostala, ali djelovanje nije. Povijest bilježi mnoge aktivistice u Europi, Sjevernoj Americi i drugdje koje su u devetnaestom i dvadesetom stoljeću radile na pitanjima ženskih prava kao što su pravo glasa, reproduktivna prava, jednake mogućnosti. Kada je osnovan, IFUW im se priključio. Zalaganje IFUW-a za ženska prava našlo se na kušnji u Europi tridesetih godina.

IFUW I USPON FAŠIZMA

IFUW je do 1930. godine stekao ugled organizacije koja zastupa obrazovane žene diljem svijeta, sa statusom i utjecajem pri Ligi naroda i u Međunarodnoj organizaciji rada, ali svijet se ponovno mijenjao. Zbog uspona fašizma dvadesetih i tridesetih godina prošlog stoljeća Federacija se suočila s pitanjem trebaju li organizacije biti otvorene za sve obrazovane žene bez obzira na nacionalnost ili rasu te s pitanjem prava žena na rad pod uvjetima kao i muškarci. Neke nacionalne podružnice više nisu mogle biti članice jer su se pod pritiskom morale prilagoditi nacionalističkim i rasističkim politikama svojih država.

Ranih tridesetih godina fašistička je vlada, uz teške prijetnje, naredila talijanskoj udruzi Federazione italiana laureate e diplomate degli istituti superiori (FILDIS) da prestane s radom. Predsjednica Isabella Grassi odupirala se tome, no organizacija je 1935. konačno zatvorena. Sljedeće godine u čast nedavno preminule predsjednice osnovana je knjižnica. Javno je objavljeno da je njena svrha vođenje dokumentacije o knjigama koje su napisale žene i o društvenom radu žena. Jesu li se u knjižnici od fašista skrivale neke druge aktivnosti? Godine 1944., s padom Mussolini-

ja i fašizma u Italiji, FILDIS je ponovno počeo djelovati kao posve razvijena organizacija (Batho, 1968., 14).

Njemačka udruga Deutscher Akademikerinnen Bund (DAB) naišla je na nepremostive teškoće. Godine 1930. DAB je imao veliko članstvo koje se sastojalo od već postojećih ženskih strukovnih organizacija. Do 1933. te su se organizacije udružile na izradi cjelovite bibliografije *Žensko pitanje i ženski pokret*. Kada su nacisti 1933. godine preuzeli vlast, Odbor DAB-a, koji se borio protiv nacista, shvatio je da mora prepustiti mjesto odboru što nije neprijateljski nastojen prema vlastima. Novi odbor DAB-a objavio je kako će se preustrojiti u skladu s novim duhom vremena (von Oertzen, 2000., 121–138) i to ograničavajući članstvo isključivo na žene njemačkog podrijetla i tako isključujući sve osim arijskih žena. To je 1934. dovelo do smanjenja broja strukovnih udruga u članstvu DAB-a i opadanja broja članica s 3000 na 200 te na 40 u prosincu 1935. godine. Još je značajnije za ovu priču to što je novi statut DAB-a izazvao izravan sukob s Odborom IFUW-a, koji se zauzimao za pravo svih kvalificiranih žena da budu članice svih nacionalnih podružnica. U čvrstoj namjeri da se drži svojih načela, Vijeće IFUW-a 1934. godine izglasalo je novi članak Statuta IFUW-a: “Nijedna federacija ili udruga neće ostati u članstvu IFUW-a ako kvalificiranim visokoobrazovanim ženama ne omogući članstvo iz razloga kao što su rasa, vjeroispovijest ili politička uvjerenja” – što Federacija nastavlja čvrsto zastupati i dan-danas. Ubrzo nakon toga DAB je raspušten. Međutim, *Žensko pitanje* hrabro je objavljeno nakon malih izmjena u predgovoru i uklanjanja *ženskog pokreta* iz naslova. Objavljeno je u nekoliko izdanja i ponovno tiskano nakon rata (Batho, 1968.).

Austrijska podružnica opstala je do Anschlussa 1938. godine, kada je nestala, a prva predsjednica poslana je u koncentracijski logor. Španjolsko društvo raspušteno je 1937. godine, ali je, kao i druge organizacije članice, ponovno zaživjelo i reformiralo se nakon rata (Batho, 1968.).

Teškoće tridesetih i četrdesetih godina odredile su posebnu svrhu drugim podružnicama IFUW-a. U svibnju 1933. Britanska je federacija (BFUW), zajedno s drugim ženskim organizacijama, pozvana na sastanak kako bi raspravile o tome što učiniti u vezi s “prijetnjama njemačke vlade da će pogoršati status žena u Njemačkoj oduzimajući im pravo glasa i obnašanja zastupničkih dužnosti (...) te protiv otpuštanja žena s viših položaja u državnim i općinskim službama” (Richards, 1933.). Ishod tog sastanka nije poznat, no u studenom 1933. godine Britanska federacija

održala je godišnju rasprodaju u Crosby Hallu, u svojem londonskom sjedištu, hostelu za visokoobrazovane žene u vlasništvu BFUW-a, kako bi prikupila novac za program stipendiranja i financirala godišnji najam u Crosby Hallu za "tri iznimne visokoobrazovane žene koje nemaju dovoljno sredstava za život zbog spola, rase ili političkih opredjeljenja. Napad na slobodu savjesti i slobodu mišljenja te sve veća diskriminacija žena u mnogim zemljama opravdavaju da tražimo vašu vrlo važnu pomoć" (Smedley MacLean, 1933., 10).

Rad na pomoći i podršci visokoobrazovanim ženama izbjeglicama nastavio se tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata. Zaklada Hegg Hoffet u sklopu IFUW-a davala je novac kako bi se pomoglo visokoobrazovanim prognanim i izbjeglim ženama da se uklupe u novu sredinu (Sainsbury, 1985.). Iako daleko od Europe, Američko udruženje visokoobrazovanih žena također je bilo vrlo aktivno u podršci izbjeglicama iz Europe tridesetih i četrdesetih godina. U kontaktu s izbjeglim europskim znanstvenicama članice AAUW-a spoznale su što je fašizam u Europi i stoga je AAUW 1938. godine bila prva međunarodna organizacija u Sjedinjenim Državama koja se izjasnila protiv američke neutralnosti. Kao što C. von Oertzen kaže o IFUW-u: "organizacija koja je uspostavljena kako bi promovirala svjetski mir u međunarodnoj zajednici visokoobrazovanih žena pokazala je da se s vremenom može mijenjati, prepoznajući potrebu da se odgovori silom" (von Oertzen 2000., 138).

RAZVOJ U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA

Rad s tijelima UN-a. Između dva svjetska rata IFUW je aktivno podržavao Ligu naroda. Nakon poziva Eleanor Roosevelt ženama da se uključe u razvoj Ujedinjenih naroda na prvom sastanku Opće skupštine Ujedinjenih naroda 1946. godine, IFUW je dobio savjetodavni status u prvoj grupi od pet međunarodnih ženskih organizacija (*Five-O*). Predstavljen je Komisiji o položaju žena (CSW), Organizaciji Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO), Komisiji za ljudska prava UN-a (UNCHR) i drugim tijelima UN-a. IFUW ima značajnu ulogu pri UNESCO-u kao jedina multidisciplinarna organizacija koja predstavlja visokoobrazovane žene i ima autoritet pri savjetovanju o obrazovanju žena. To je urodilo projektima s UNESCO-om koji su uključivali seminare o višem obrazovanju u Africi i nekoliko publikacija o obrazovanju djevojaka i žena. IFUW-ov konzultativni status pri Komisiji o položaju žena omogućio je također člani-

cama sudjelovanje u pisanju Deklaracije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena 1967. (prethodnica Konvencije UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena) kao i same Konvencije i drugih dokumenata koji su proizašli iz četiriju svjetskih konferencija o ženama.

Promjene u članstvu. U drugoj polovini 20. stoljeća osnovane su brojne nove podružnice IFUW-a. Neke od njih, priključene od sredine šezdesetih, bile su iz država koje su nedavno stekle neovisnost. Mnoge od njih osvijestile su postojeće nacionalne podružnice o nedostatku osnovnih prava, kao što su pravo na stanovanje, vodu, liječničku skrb, s kojim su suočene brojne žene u tim državama. IFUW-ov naglasak na visokoobrazovane žene i visoko obrazovanje više nije bio dostatan. Ciljevi mnogih novih projekata u tim državama postali su obrazovanje za sve, pismenost od predškolske do odrasle dobi i neformalno obrazovanje. Obrazovni i projekti jačanja kapaciteta uključivali su hostel za radnice u Indiji, sveučilište u Bangladešu, škole u nekim zapadnoafričkim državama – jednu za gluhoonijeme djevojke, stipendije za srednoškolkice u Ugandi i širok raspon programa malog poduzetništva, mikrofinanciranja i upravljačkih vještina. Programi stipendiranja razvijali su se kroz donacije, zaklade i prikupljanje sredstava, kako posredovanjem IFUW-a tako i na razini nacionalnih federacija i udruga.

Na međunarodnoj razini IFUW je, u sklopu *Five-O* s druge četiri velike ženske međunarodne nevladine organizacije (s Ujedinjenim seoskim ženama svijeta, udrugom koju je poslije zamijenila Zonta International, s Međunarodnom federacijom poslovnih i profesionalnih žena, organizacijom Soroptimist International i Međunarodnim vijećem žena), radio na projektima promicanja ženskih prava kako bi oni postali samoodrživi u roku od pet godina, što se pokazalo vrlo teško ostvarivim. IFUW je financirao male razvojne projekte za žene u siromašnim državama, a pomaže i danas, putem Fonda Bina Roy i Zaklade Virginia Gildersleeve, neovisne organizacije koju su osnovale uglavnom američke članice IFUW-a.

Tih su godina nove podružnice i vrijeme promjena proširili obzore članica IFUW-a jer su upozorili na probleme žena u siromašnim društvima – probleme koje prije mnogi nisu prepoznali. Sedamdesetih godina, kako je jačao feminizam, žene su se u bogatim državama borile za mnoga prava. Pokret emancipacije žena činile su uglavnom žene koje su se borile za žene. Katkad se to činilo kao borba za vlastite interese, no možda su vlastiti interesi bili nužni kako bi borba postala snažna i jasno usmjerena. Njihove kćeri i obitelji nisu uvijek bile uključene u pro-

mjenu, čime se možda može objasniti to što se u životima muškaraca nisu dogodile promjene koje bi im omogućile da održe korak s promjenama u životima mnogih žena. To je poslije donijelo teškoće s kojima se emancipirane žene i danas susreću u nastojanjima da usklade rad i život. Od sedamdesetih godina više mogućnosti, veće samopouzdanje i, za neke, poboljšanje društveno-ekonomskih uvjeta pomogli su ženama da šire sagledaju ostvarivanje svojih prava. Veća osviještenost mnogih žena u zemljama gdje obitelji žive u zastrašujućim uvjetima pokazala je koliko su djevojke u takvim okolnostima ranjive. Afričko udruženje IFUW-a i druge afričke ženske nevladine organizacije uspješno su lobirali da završno poglavlje – *Djevojčica (The Girl Child)* – bude uključeno u dokumentaciju Četvrte svjetske konferencije o ženama u Pekingu 1995. godine. Do tada su feminističke aktivistice postale dovoljno osnažene da se mogu brinuti za budućnosti svojih kćeri, kao i za vlastitu budućnost. Taj širi kontekst doveo je do porasta zanimanja za položaj djevojčica.

U posljednjem desetljeću 20. stoljeća još se jedna grupa nacionalnih organizacija priključila IFUW-u. Bile su to nacionalne federacije i udruge koje su se pojavljivale iza željezne zavjese. Potrebe te grupe novih članica bile su sasvim drukčije od potreba federacija i udruga novih zemalja u razvoju. Zemlje u razvoju imale su političke sustave koji su prvotno oblikovani po uzoru na bivše kolonijalne vladare i, iako ih je većina tada izgubila demokratska prava pod vojnim i drugim diktatorskim režimima, demokratski procesi bili su dio njihove nedavne prošlosti. Prava koja su njima kršena bila su osnovna prava – pravo na hranu, vodu, stanovanje. Članice iz država u tranziciji u istočnoj, jugoistočnoj i srednjoj Europi te drugdje općenito su imale prihvatljivo obrazovanje, mogućnosti i poslove za žene (iako rijetko na vodećim položajima) te osigurane osnovne potrebe. Ono što im je nedostajalo bilo je razumijevanje demokratskih sustava i obveza koje proistječu iz slobode govora. IFUW je uz podršku UNESCO-a organizirao radionice jačanja kapaciteta i organizacija u nekim od tih država, što je pojačalo vjeru tih žena da će naći način napredovanja u novom okruženju nakon hladnog rata. Problemi su se i dalje pojavljivali. Kada je mandat predsjednice jedne novije podružnice IFUW-a istekao, nova predsjednica izabrana je u postupku provedenom sukladno Statutu. Bivšoj predsjednici nije se sviđela nasljednica pa se, smatrajući da je ta žena ne treba naslijediti, odbila povući. Osobna nesnošljivost bila je jača od pravila mandata i prava većinski izabrane žene da postane predsjednica. Bilo je potrebno mnogo rasprava i uvjeravanja kako bi

se to pitanje riješilo. Naviknute na slobodu govora, otvorenu demokraciju i promjenjivost izbora, bile smo nemalo iznenađene kad smo shvatile da to nije nešto što se svagdje podrazumijeva.

Elizabeth Poskitt
**Međunarodna
federacija
visokoobrazovanih
žena: promicanje
ženskih ljudskih
prava kroz
obrazovanje**

NA KOJI NAČIN DJELUJE IFUW?

Kao i mnoge nevladine organizacije, IFUW djeluje lokalno, nacionalno i međunarodno/globalno. Savjetodavni status pri raznim tijelima UN-a jedno je od područja u kojem se njegov glas može čuti na međunarodnoj razini. Ženama koje traže svoja prava možda se čini da je UN negdje daleko, ali IFUW može osigurati da glas žene koja ima neko važno pitanje dođe do najviše razine i polučiti zakonodavnu promjenu. Na primjer, članica IFUW-a može napisati nacrt rezolucije o pitanju ljudskih prava kojim se bavi, postići da bude izglasan na lokalnoj konferenciji i predstaviti je na nacionalnoj konferenciji. IFUW je na svojoj konferenciji može preuzeti kao međunarodnu rezoluciju. Rezolucije koje su donesene na konferenciji IFUW-a postaju dio njegove politike i njegove ih predsjednice mogu unijeti u sustav UN-a. Intervencije, zagovaranje i informativni dokumenti predstavnica Federacije pri UN-u mogu dovesti do donošenja rezolucija UN-a. Nacionalne vlade potiče se na ratificiranje tih rezolucija i tako se zalaganje članice za neki problem vrati u njezinu državu u obliku nove politike i zakonodavstva.

Umrežavanje povećava doprinos IFUW-a na UN-ovim i drugim sastancima. Čvrste veze s međunarodnim ženskim (i drugim) nevladinim organizacijama pri UN-ovim tijelima mogu pomoći da neka pitanja dođu na dnevni red – vjerojatnije je da će pitanje koje pokrene nekoliko nevladinih organizacija dobiti veću pozornost nego u slučaju da ga postavi samo jedna organizacija. U Europi IFUW-ove podružnice rade na sličan način kroz Europski ženski lobi (European Women's Lobby) kako bi skrenule pozornost na specifične politike koje Federacija podržava.

Naša rasprava uglavnom se bavila radom IFUW-a u području obrazovanju žena. No što je s njegovom prvobitnom težnjom da radi za mir? Mir i mirno rješavanje sukoba ostaju u samom vrhu interesa IFUW-a. Mnoge nacionalne federacije i podružnice rade u svojoj sredini na pitanjima kao što su trgovanje ljudima i sprječavanje nasilja nad ženama, često u suradnji s drugim ženskim organizacijama. Na međunarodnom planu IFUW je bio aktivan u informiranju o izvješću Razvojnog fonda za žene UN-a (UNIFEM-a) *Žene, rat i mir* iz 2000. godine, kao i o važnosti Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti te poslije s

njom povezanih rezolucija zajedno s vladama te drugim organizacijama i pojedincima.

S godinama mnoge su članice IFUW-a ostvarile vrlo značajne uloge u težnji za međunarodnim mirom i pomirenjem. Virginia Gildersleeve, jedna od osnivačica Federacije, bila je jedina žena u izaslanstvu SAD-a na osnivačkoj skupštini Ujedinjenih naroda. Uvjerila je Jana Smutsa da promijeni svoju nezgrapnu formulaciju s početka preambule Povelje UN-a tako da glasi: “Mi, narodi Ujedinjenih naroda, odlučni da spasimo buduće naraštaje od užasa rata koji je dva puta tijekom našeg života nanio čovječanstvu neizrecive patnje...” (Gildersleeve, 1954., 129). Nastavila je tradiciju članica IFUW-a koje su bile aktivne predstavnice u Ligi naroda prije Drugoga svjetskog rata. Pratile su je druge, koje su pomogle u sastavljanju Deklaracije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena što je prethodila Konvenciji kakvu danas poznajemo.

Na nacionalnoj razini, 1922. godine, kada se tadašnja Irska razdvajala na Sjevernu Irsku i Republiku Irsku, irske članice Britanske federacije odlučile su osnovati jedinstvenu Irsku federaciju visokoobrazovanih žena usprkos tome što će pokrivati dvije različite države. Irska je federacija i dalje jedinstveno tijelo iako je nada da će to biti put k irskom jedinstvu davno nestala. Bez obzira na to, pojedine irske članice bile su aktivne u procesima pomirenja raznih grupa nakon takozvanog “razdoblja poteškoća” u drugoj polovini 20. stoljeća. U ranim devedesetima Udruženje visokoobrazovanih žena Sjeverne Leonea (SLAUW) zajedno s drugim ženskim organizacijama sudjelovalo je u mirnim prosvjedima sve dok demokracija u zemlji nije iznova uspostavljena – iako je nažalost kratko trajala. Rad na miru, prijateljstvu i povezivanju naroda te sukobljenih grupa unutar naroda smatra se važnom ulogom članica. Sjevernociparsko udruženje nije uspjelo uspostaviti veze s visokoobrazovanim ženama u grčkom dijelu Cipra, ali prisutnost udruge u sjevernom Cipru daje nadu za buduće odnose. U Hrvatskoj su članice radile na projektima pomoći prognanicama kako bi i u ratnim uvjetima održale i unaprijedile vještine tradicijskoga ručnog rada. To je pridonijelo njihovoj psihosocijalnoj reintegraciji te im pružilo skromnu financijsku pomoć za svakodnevne potrebe u prognaničkim logorima. Radilo se i na razvijanju projekta pomoći djeci i ženama žrtvama nagaznih mina te na objavljivanju impresivnog djela *Stotinu svjedočanstava – iskazi hrvatskih prognanika i logoraša/Hundred Testimonies: the Moving Accounts of Croatian Displaced Persons and War Prisoners* o osobnim iskustvima ratnih užasa i o kršenjima ljudskih prava tijekom devedesetih (Fulgosi i Vince Ribarić, 1994.).

Imaju li sve te aktivnosti ikakav utjecaj na ženska prava? Malo je IFUW-ovih postignuća mjerljivo u smislu utjecaja koji imaju na živote drugih. U ranim danima, kada je visoko obrazovanje za žene bilo prilično neobično, članice IFUW-a bile su odlični uzori za ono što žene mogu postići i sigurno su potaknule ambicije mnogih drugih žena. Federacija je oduvijek smatrala razvoj vještina članica i njihovo korištenje važnim dijelom svoga rada. Važno je i obrazovanje samog članstva, kao i ostatka svijeta, o ženskim pitanjima i ženskim pravima. Komunikacija kroz današnje elektroničke medije pruža mnogo veće mogućnosti za razmjenu mišljenja, širenje informacija i stjecanje znanja o važnosti određenih pitanja za žene diljem svijeta. *On line* diskusije mogu brzo i jeftino proširiti ideje i pružiti iskustvo u njihovu zagovaranju.

Za one izvan Federacije, financijska podrška koja se pruža učenicama i ženama na dodiplomskim i poslijediplomskim studijima diljem svijeta značajna je i može promijeniti neke živote. Američko udruženje visokoobrazovanih žena više nije član IFUW-a, ali njegova Edukacijska zaklada svake godine daje više od dva milijuna dolara potpore. U V. Britaniji dajemo stipendije, potpore i nagrade uglavnom studenticama na doktorskim, ali i na dodiplomskim studijima, kao i srednjoškolkama, te stipendije djevojkama u prekomorskim zemljama u iznosu od gotovo 250.000 funti godišnje. Mnoge druge podružnice uzori su podrške koji mogu pomoći jednoj ili mnogim djevojkama pri školovanju. Potpore se financiraju iz donacija pojedinih članica i zaklada te prikupljanjem sredstava. U Novom Zelandu i Australiji modeli stipendiranja financiraju se novcem prikupljenim iznajmljivanjem svećanih odora diplomanticama. Iako je lako izraziti vrijednost novca koji IFUW te nacionalne federacije i udruge raspodjeljuju, njegov je utjecaj na omogućavanje akademskih postignuća i jačanje samopouzdanja korisnica neprocjenjiv. Nadalje, za većinu korisnica nemoguće je znati u kolikoj ih je mjeri pomoć motivirala za vodeće pozicije kasnije u životu. Slično tome, lokalni programi za osposobljavanje djevojaka i žena za prihodovne aktivnosti, uzgoj hrane, poljoprivredu, skrb o djeci mogu se mjeriti spašenim životima, spašenim usjevima i boljom prehranom, ali su zato neprocjenjivi samopouzdanje i vještine koje pojedinke steknu kroz uključenost u projekte. Uz to, neprestano se pokazuje da je majčina obrazovna razina ono što poboljšava život djece u siromašnim društvima. Pomažući ovom naraštaju, Federacija pomaže i sljedećem. Na ono pitanje koje je prvi put

javno postavljeno 1922. godine: *Što uopće IFUW može učiniti?* postoji jasan odgovor: “Nikada ne sumnjajte da mala grupa brižnih građana može promijeniti svijet. Doista, to je jedino što ga je ikad promijenilo” (Margaret Mead).

Prevela: Jelena Pošćić

LITERATURA

- BATHO E. C. (1968.), *A Lamp of Friendship 1918-1968*, London, IFUW.
- FULGOSI, Lj. i VINCE-RIBARIĆ, V. (1994.), *Hundred Testimonies: The Moving Accounts of Croatian Displaced Persons and War Prisoners*, Zagreb, Croatian Association of University Women – CAUW.
- GILDERSLEEVE, G. C. (1954.), *Many a Good Crusade*, New York, Macmillan.
- IFUW (1968.), *Human Rights and Responsibilities*, London, IFUW.
- POSKITT, E. M. E. (1995.), *Speech to Plenary Session of UN Fourth World Conference on Women*. <http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/conf/ngo/14121953.txt> (Pristupljeno: 15. 9. 2010.).
- RICHARDS, M. (1933.), *Letter to BFUW May 1933 from National Council for Equal Citizenship*.
- SAINSBURY, M. (1985.), Relief Work Since 1950. U: H. Nash (ur.), *Refugees and the British Federation of University Women* (str. 19-23). London, BFWG Personal Archive.
- SMEDLEY MACLEAN, I. (1933.), *Flier for Crosby Hall Sale*, London, BFWG.
- SONDHEIMER, J. H. (1958.), *History of the British Federation of University Women 1907 – 1957*, London, BFWG.
- VON OERTZEN, C. (2000.), Networks of an Academic World Community: The Exodus of German-Speaking Women Scientists and the Refugee Aid Program of the American Association of University Women. *German Historical Institute Bulletin*, 27: 121-138.
- WOLLSTONECRAFT, M. (1792.), *A Vindication of the Rights of Women*, Boston, Thomas & Andrews.